

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre 8 korona
 Helyszévre 12 „
 Földszévre: Negyedévre 6 „
 Földszévre 20 „

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

Egyeszsám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A Tisza-kormány

— okt. 31.

A király valószínűleg még a ma napon kinevezi a Tisza kormányt.

Minden tárcára van már miniszter, csupán a király személyi minisztere nem bizonyos Fejérváry báró lesz-e vagy Héderváry gróf.

A Tisza-minisztérium felhivatalos jelentés szerint a következő:

Miniszterelnök: gróf Tisza István.

Belügyminiszter: gróf Tisza István.

Pénzügyminiszter: Lukács László.

Vallás- és közoktatásügyi: Berzeviczy Albert.

Igazságügyminiszter: Plósz Sándor.

Földmívelésügyi: Tallián Béla.

Kereskedelemügyi: Hieronymi Károly.

Honvédelemügyi: Nyiry Sándor.

A király személye körül: ?
Horvátügyi miniszter: Cseh Ervin.

A régi szabadelvűek azt szeretnék, hogy a király személye körül báró Fejérváry Géza legyen a miniszter.

Valószínű, hogy a kormány kinevezése még ma megtörténik.

A királyi kéziratok a hivatalos lap vasárnapi számában fognak megjelenni.

A magyar miniszterek természetesen azonnal Bécsbe utaznak és az új kormány az osztrák fővárosban hétfőn, halottak napján leteszi az esküt.

A Tisza-kormány szerdán fog bemutatkozni a képviselőházban.

Apponyi Albert tegnapi kijelentése Bécsben óriási feltűnést keltett.

Arra a hirre, hogy Apponyi támogatja Tiszát és így a Tisza

kormány sorsa biztosítva van, a bécsi tőzsdén feltűnő áremelkedés történt.

A legelső elismerést tehát Apponyi emberfölötti áldozatáért a bécsi tőzsdétől kapta, mely rendkívüli hausse-szal fogadta a hirt.

*

Mindezekről az eseményekről egyébaránt részletesen im a következő h iradás számol be:

A Tisza-kormány sorsa eldőlt.

Apponyi támogatja Tiszát.

Tegnap délben történt a nagy esemény, hogy Apponyi Albert gróf a szabadelvűpárt záró értekezletén kijelentette, hogy bent marad a pártban és hajlandó Tisza Istvánt támogatni.

Leirhatatlan hatást keltett ez a kijelentés.

Tíz perccel az esemény után a mi budapesti munkatársunk már jelentette nekünk, hogy mi történt. Erre a Szabadság rendkívül kiadásban értesítette a debreceni közönséget a nevezetes politikai fordulatról.

A külön kiadás híre Debrecenben óriási feltűnést és izgatottságot keltett. A szabadelvű párt tegnapi záró értekezletétől tudósítónk távirati híradása ez:

*

A katonai programot elfogadták.

Budapest, okt. 30. A szabadelvű párt záró értekezlete d. e. 10 órakor kezdődött.

Iosipovich a horvát álláspontot fejtegette.

Utána

Apponyi Albert gróf hosszab beszédben kijelentette: ha Tisza folytatni fogja Széll politikáját, Apponyi kész őt támogatni. Tegnapelőtti beszéde nem volt állásfoglalás, csupán a kilences bizottság megállapodásain Tisza által tett módosítások bírálata. Itt azonban arról van szó vajjon a párt katonai programja alapján támogathatja-e ő az alakítandó kormányt. Miután Tisza politikai programja lényegileg azonos avval, melynek alapján Apponyi a szabadelvű pártba belépett,

szóló hajlandó támogatni Tiszát, a ki, — ha sikerül neki az országot alkotmányos módon a válságból kivezetni, oly érdemeket szerez magának, hogy jogcíme van mindnyájunk osztatlan támogatására. (Általános élénk tetszés. Taps, éljenzés.)

Kijelenti továbbá: bár a katonai igazságszolgáltatás és nevelés tekintetében nem mindenben valósulnak meg az ő kívánságai, mégis előnyösebbnek tartja a csekély haladást a párt egész erejével biztosítani, mint messzebb menő követelések kedvéért kisebbséget alkotni. A katonai nevelésre vonatkozó programot egyébként teljesen megfelel szőlő 1889-ben Tisza Kálmán kormánya idején benyújtott javaslatának, melyet ime most megboldogult politikai ellenfelének fia terjeszt a parlament elé. (Zajos tetszés.)

Én nem sértődtem meg azon — ugymond tovább Apponyi — hogy azt a zászlót, melyet az ellenzéken is, e pártban is én hordoztam, most más kitűzi a vároromra. Elfogadom a programot, mert nem akarok hozzájárulni ahhoz, hogy azok az eszmék, melyekért egész életemben küzdöttem, a megvalósulás első stádiumában hajótörést szenvedjenek. (Óriási tetszés.)

Hieronymi Károly mindenben elfogadja Tisza programját.

Szentiványi Árpád fejtegeti; Kivánatos hogy a régi nemzeti pártiak ne vonuljanak, ki, mert ez által a már leszerelni kész obstrukció új erőt nyerne.

Ivánka Oszkár kijelenti: mindenben elfogadja Szentiványi álláspontját.

Széll Kálmán Szentiványi állásfoglalását, valamint Apponyi megatartását a legnagyobb mértékben hazafiasnak tartja. Elfogadja a programot, bár az ő programja más volt.

Apponyi Albert kijelenti, hogy a felségjogokra vonatkozó pont első bekezdését nem fogadja el. Szabadon fentartja a kilences bizottságban kifejtett álláspontját. Szentiványi beszéde után azonban egyelőre nem vonja le maga részére a konzekvenciát.

Erre a szabadelvűpárt a kilences bizottság programtervezetét Tisza módosításaival elfogadta.

Frissen
csapolt
udvari
sör.

Egész éjjel nyitva!

Bodega a Kossuth-utcán.

Hideg ételek,

Tea,

Különleges italok.

Pisztán
kezelt
borok

Személyi ügyek.

Budapest, okt. 30. Tallián Béla elfogadta a neki felajánlott földmívelésügyi tárcát. A volt nemzeti pártiak közül ketten államtitkárok lesznek, az egyik Bolgár Ferenc. A történelmi hűség kedvéért felmlitendő, hogy a két Géza kibékült és pedig a szabadelvű párt értekezlete után Gajári Géza kibékült Apponyival és Kubinyi Géza kibékült Szentiványival.

Apponyi lemondása.

Budapest, okt. 30. Gróf Apponyi Albert levelet intézett Tallián Bélához, kérve őt — hozza a Ház tudomására elhatározását, hogy képviselőházi elnöki tisztéről lemond.

Új választások.

Budapest, okt. 30. A Kossuth-párt esti értekezletén Tóth János indítványt tett: ha a kormány záros határidőn belül biztosítékot nyújt, hogy a parlamenti választási reform fog keresztülvezettetni, a párt a katonai program ellen nem fog erélyes rendszabályokhoz nyulni.

Több szónok hozzájárult ehhez az indítványhoz. Határozatot kedden hoznak.

Ezek után valószínű, hogy a függetlenségi párt leszerel és teljesen helyre áll a béke.

A függetlenségi párt kívánsága tehát az, hogy a történetek után **új választások** legyenek. Hadd döntsön a nemzet! A párt ennelfogva kész átengedni a költségvetési felhatalmazást és az ujoncjavaslatot, ha Tisza részéről biztosítékot kap, hogy az új választások törvényes formában, a nemzet akaratának szabad érvényesülésével folyhatnak le.

Bánffy Dezső báró ma hasonlóképpen nyilatkozott: Feltétlenül szükség van az új választásokra.

Öt új miniszter lesz a Tisza-kormányban. És pedig Tisza, Hieronymi, Tallián, Berzeviczy és Nyiry.

Maga Tisza miniszterelnök a legfiatalabb köztük, 1861-ben született Budapesten, tehát még csak 42 éves. A gimnázium 7-ik és 8-ik osztályát Debrecenben végezte s hasonló nevű fia tavaly Debrecenben tett érettségét.

Berzeviczy Albert 1853-ban született Berzevicén. Harmincegy éves korában (1887) kultusz miniszteri államtitkár volt.

Tallián Béla 1851-ben született Szabáson.

Hieronymi Károly 1836-ban született Budán, tehát már 67 éves. Belügyminiszter volt a Wekerle-kormányban 1892. nov. 19-tól 1895. jan. 15-ig.

Nyiry Sándor a Ludovika akadémia parancsnoka.

Utóda ebben az állásában hirtelen Wieber Adorján honvédezredes lesz, akit csak nemrég helyeztek Debrecenbe.

Wieber a honvédség egyik legképzettebb tőrztisztje, egészen fiatal ember, Debrecenben csak pár hónap óta lakik.

Ellentétes vélemények.

— okt. 31.

A szabadelvűpártnak van immár egységes katonai programja. A hogy Hieronymi előzetesen mondta, hogy a kilences bizottság javaslatát és Tisza módosításait a párt egy szívvel-lélekkel elfogadhatja: valóban úgy történt.

Sok nagy harcnak, végzetes, izgató küzdelmeknek lesz még forrása ez a program.

Maga a nemzet egyelőre nem nyilatkozhatik. Nem is érvényesítheti akaratát a legközelebbi választásig, a mikor vissza kapja azt a jogát, hogy eldöntse, hogy kell-e neki a nemzeti nyelvet bilincsre verő program vagy nem?

Az bizonyos, hogy a nemzet nem hagyhatja elbukni nyelvét, mert akkor épp oly nemzet nélkül, nyelv nélkül, ország nélkül való csodafaj lenne a magyar is, a minő az osztrák.

De most a helyzet úgy alakult hogy a nemzet nem érvényesítheti akaratát, mert a szabadelvűpárt elfogadott katonai programjában a király akaratára érvényesült.

A király ugyanis a katonai kérdésekben megközelíthetetlen. Ő felségének meg nem ingatható meggyőződését röviden és világosan így lehet kifejezni: az én hadseregem!

Ősz a természetben.

Írta: Zoltán Vilmos.

Az őszi verőfény átlátszó kékes ködfátyolt borít a tájra, s távolról tompítva mutatja az erdő élénk szinompáját. A levegőben ökönyál uszik, s a napfényben ragyogó ezüstszállai ráfeküsznek a bokrok tarka lombjára, mint a karácsonyfadisz. A liget elhagyott utjain már sűrűn hever a lehullott levél s lépteink alatt összetörnek, míg felettünk, a fák koronájából újból és újból hallható az a halk csattanás, melyet egy-egy levált levél földrehullása követ. Az őszi lombhullás megkezdődött.

A lomblevél hullását, mely nálunk szeptember végétől október végeig tart, de kedvező időjárás esetén november közepeig is elhúzódhatik, szükségképp megelőzi a lomb színeváltozása mely a tápláló és hasznosítható anyagoknak (klorofill, cukor, zsiradék, keményítő stb.) lomblevélből a fa vagy cserje ágába és gyökerébe való visszavonulásával szorosán összefügg.

A növény további existenciájára nagyfontosságú ezen tápláló anyagoknak télen át való elraktározása kétségen felül áll s a laikus előtt is könnyen érthető módon szemléltethető a burgonyánál. Nyáron, mikor a levél teljes erővel végzi funkcióját, a burgonya földalatti szára, a gumó legszegényebb a tulajdonképeni tápláló anyagban, a keményítőben. Ab-

ban az arányban, melyben a levél fokozatosan hervad és elpusztul, nő a burgonyagumó keményítőtartalma. Legjobb és lisziben (keményítőliszt) legdusabb a burgonya télen, de a mint a csirázás ideje közeledik, fokozatosan elveszti liszt-tartalmát, nedvűs, vizenyős lesz, s a tápláló keményítőt átadja a pincében is fakadó csirának, esetleg új levélnek. Ez oly tény, melyet gazdaasznonyaink is bosszankodva kénytelenek tapasztalni.

De kísérleti uton is bebizonyítható az őszi anyagvándorlás. Ismeretes a jód-nak az a sajátja, hogy a keményítőt ibolyaszínűre festi. Ha már most nyáron a legnagyobb nedvkerítés idejében valamennyi fáról vagy cserjéről kis galyat metszünk le s a metszési felületet bekenjük jódtinktúrával, a felület megtartja eredeti színét. A kísérletet hétről hétre folytatva — mindig újból lemetszett galyakkal — azt fogjuk tapasztalni, hogy közeledtével a metszési felület eleinte halvány ibolyaszínűvé, majd fokozatosan egyre sötétebbé lesz s csaknem kék színt ér el levélhullás idején, midőn a lomblevél keményítő tartalma már mind az ágakba és galyakba vándorolt.

Az őszzel lehulló levél nem más, mint száraz, értéktelen váz, melyből minden, bármiképp értékesíthető anyag kivándorolt. Ép ezért a levél őszzel sokkal könnyebb, mint nyáron, mikor duzzad a nedvektől. A növény, melynek egész élet funkciója szigorú betartása a célszerűség szabályainak, őszzel szabadulni igyekszik a levéltől, mely

funkcióját bevégezvén, — a növényre immár felesleges, sőt arra több tekintetben veszedelmes lehet. A növényt a lombnak a hideg évszakban is élő állapotban való megmaradása által fenyegető veszedelmek egyikére, a megfagyásra már rámutatunk. A másik, a fák és cserjéket érthető veszedelem az az óriási nyomás, melynek a lombfák lombjuk megmaradása esetében nagy havazásokkor volnának kitéve. A természet abnormis játékaiknak egyike, hogy néha már olyankor hull nagyobb hótömeg, midőn erdő és liget még teljes lombdíszen áll. A kár, mely ilyenkor a lombdíszen törés folytán előáll, rettenetes és teljesen indokolja az erdőbirtokosoknak a korai hótól való félelmét. Az örökzöld, tülevelű fák melyek télen is viselik levélhullásukat, korántsem szenvednek ennyit a hótól, mert tüleveleik helyzete és alakja olyan, hogy a hónap nem nyujtanak támpontot, s azonfelül ágaik is ruganyosok, hajlékonyok s nem egykönnyen törnek.

De a legnagyobb veszedelem, mely lombfáinkat a levélnek időn túl való megmaradása folytán fenyegetné, az elszáradás. Ismeretes, hogy a lomblevél azt a nedvet, melyet a fa szívógyökerei a talajból felszívnak, az ugynevezett transpiráció útján átadja a levegőnek. A transpiráció tehát párolgás, mely a levél felszínén megy végbe s rendszerint igen nagyfokú. Ha a talaj, melyben élőkén transpiráló levelekkel bíró növények állanak, lehül, noha csak annyira is, hogy

Dospoly János utódánál

női ruha szövet, seiyem karán és velenz áruk, téli, nagy és kis kendők, pamut és cerna vásznak, továbbá férfi, női és gyermek (gyapju) alsó ruhák a legkitűnőbb minőségben kaphatók. Különösen figyelmébe ajánljuk a közönségnek, hogy a Dospoly János áruházából, valamint a Pályi István üzletéből átvett árukat, u. m.: férfi-, női fehérműket, nyakkendőket gyári áron alul árusítjuk.

Az 1867. XII. t. c. 11-ik szakaszában nincs benne a nyelv. A felségjog hármass fogalmi köre, az egységes vezérlés, vezénylet és belső szervezet nem foglalja magában a nyelv egységét.

A törvény szerint a magyar állam nyelve a magyar.

A törvény szerint a magyar hadsereg nyelvének is magyarnak kellene lenni.

De ezuttal a törvényt legyőzte a szabadelvűpárt katonai programja, még pedig azért, mert abban a király akarata érvényesült, mely ellen az ellenszegülés az országot az abszolutizmus, esetleg a forradalom veszedelmébe taszította volna.

E szerint az egy évig tartott nemzeti küzdelem a magyar nyelv vereségével végződött.

Ezzel a felfogással szemben áll azonban a szabadelvűpárt, tehát az ország kormányzó pártjának egységes meggyőződése, hogy a nemzet mindent elért, a mit óhajtott, jogfeladás nincs, a katonai program mindenkit kielégíthet, helyre kell tehát állni a békének.

A fővárosi sajtó legnagyobb része hasonló hurokot penget.

Érdekes a Budapesti Napló, mely hónapok óta valóságos tűzokádó ellenzéki vulkán volt s tegnap egyszerre letette fegyvereit a katonai program előtt.

Még érdekesebb a Magyar Szó állásfoglalása. Keletkezésétől kezdve füg-

getlenségi párti lapnak hirdette magát s tegnap Eljen a király feliratu cikkében azt bizonyítja, hogy a szabadelvű párt katonai programjában oly nemzeti vívmányok vannak, minőket 300 esztendő óta el nem értünk.

*

Az ellenzéki pártok természetesen azt vallják, hogy az új katonai program rosszabb helyzetet teremt az eddiginél.

A függetlenségi párt értekezletén Polonyi Géza így nyilatkozott.

A helyzetet akarja megvilágítani. Két tény van előttünk: a kilences bizottság jelentése és az, hogy a felségjog eme programon változtatni akar és ezt az akaratát az ő bizalmi emberével hozta az ország tudomására. A döntő kérdés a vezényleti és szolgálati nyelv. Eddig minden jogtudás egyetértett abban hogy az 1867. évi XII. törvények 11-ik szakasza nem ismer egységes hadsereget hanem csak egységes vezérlést, vezényletet és belső szervezetet. De ezalatt soha soha senki nem értette azt, hogy a nyelvvél eme alapon a felségjog rendelkezéses. A kilences bizottság szerint a vezényleti és szolgálati nyelv a felségjog ama jogán alapul, melyet neki az 1867. XII. törvények 11. szakasza adott és érdekes, hogy a kilences bizottságnak ebből a mondatából tegnap Széll és Apponyi egészen ellenkező értelmet magyarázott ki. Ez a szövegezés tehát még a saját pártjukban is összeütközésre ad alkalmat, Tisza álláspontja ugyanaz, a mi a ehlopy-i hadiparancsáé, de hogy ezek a munkálatok milyen pongyolák, illogikusok és a valóságot meghamisítók, azt két ténnyel igazolja. Az egyik tény

az, hogy az elaborátum azt mondja, hogy a szabadelvű párt fönntartja eddigi állás pontját, mintha bizony a pártnak ez eddig álláspontja lett volna és nem ők tapsoltak volna a Házban Apponyinak, a ki ott az ellenkezőt állította, De ennél fontosabb az a másik tény, hogy a felségjog meghatározásánál a program kimondja, hogy a felségnek jogában áll a vezényleti és szolgálati nyelvet megállapítani felségjoga alapján. Ez a ehlopy fölfogás. Utána azonban a következő szakaszban azt mondja ki, hogy mint minden jog, úgy ez is a törvényhozás faktori által módosítható és megszüntethető. Világos tehát, hogy itt vagy a királyt, vagy a nemzetet, vagy mind a kettőt be akarják csapni, mert ez a két állítás egymást kizárja. Rámutat még a nevelésügy kérdésében a programból hiányzó intézkedésekre és az igazságszolgáltatás kérdésében adott alamszóra.

Kossuth Ferenc meggyőződése szerint visszecsús van a Tisza programjában mert az előtt nem volt és nem merték világosan kimondani, hogy a király jogosan zárja ki a magyar nyelvet a hadseregből. Most ezt ki akarják mondani, ha nem is törvényben, de párt- és kormányprogramban. Szükségesnek tartja a párt álláspontját az ország előtt egészen tisztán körvonalazni. Megállapítja, hogy a párt keletkezése óta a hatvanhetes törvények ellen küzdött. Csak az utóbbi időben történt meg, hogy a 67-es törvények egyrészt végrehajtásáért vette föl a harcot. Az elnöki székéből ki kell jelentenie, hogy ez a hosszú küzdelem a legtávolabbról sem érinti a pártot azt az elvi álláspontját, hogy nem a 67-es, hanem a 48-as törvényekben lefektetett elvekért küzd. A párt sohasem ismerte

hőmérséklete néhány fokkal a fagyponthoz felett marad, a szivgyökerek működése annyira csökken, hogy a folytonos párolgás folytán beálló vízhiányt pótolni nem tudják. Ebben az esetben a levelek megfakulnak, szélük olyan, mintha megvolna pörkölve s csakhamar le is hullanak. A nép ilyenkor „elfagyás”-ról beszél s a pusztulást az illető növények különös érzékenységének rója fel, noha nyilvánvaló, hogy azok ebben az esetben elszáradtak. Ugyanez történik erőteljesebb, kevésbé hevesen transpiráló növényekkel (fák, bokrok) is olyankor, midőn a nagyhőség oly fokozott párolgásra készíti a leveleket, hogy a kiszáradt talajban nyugvó szivgyökerek a vízhiányt pótolni képtelenek, miért is tartós hőség és szárazság alkalmával gyakran nyár közepén is időleges lombhullás szemléletében lehet részünk.

Hogy ez így van, legjobban bizonyítja az a tény, hogy a forró égő lombfái a száraz időszak kezdetével elvetik lombruhájukat s azt csak az esős, hűvös időszak alatt viselik, nehogy a túlságos transpiráció a növény existenciáját veszélyeztesse. A lombhullás előidéző oka tehát mindig a fokozott transpiráció folytán beállott nedv hiány, mely nálunk a gyökereknek a hideg évszak közeledtével kezdődő, a forró égő alatt a túlságosan meleg és száraz időszak alatt tapasztalható munkáltsága, bénasága, folytán áll elő. A lombhullás előidézője, e szerint a hideg és meleg egyaránt lehet, célja pedig mindig a növény védelme.

Darvass Testvérek.

NÖIDIVAT ÁRUHÁZA
Főter a Hungária kávéház mellett.

Különös véletlen, hogy a melegnek lombhullató hatását ép az idén szépen szemlélhetjük a városrét egyik pontján. Augusztus végén ugyan is a lángok martaléka lett a volt hajógyár raktárpépülete, melynek közelében hatalmas fák (füzek, nyárfák, robiniák) állanak. E fák egyes ágai elégték s el is haltak, de a lomb legnagyobb része csak annyiban szenvedett, hogy itt a nagy hőség előidézte azt, a mit hetekkel később az ősz beálta szinte előidézett volna. A lomb csakhamar a tüzeset után szinesedni kezdett s nyár végén mutatta az őszi színpompát, míg ma, midőn a lomb egyebütt még szilárdan áll, a galyakon, a tűzhöz közel állott fák ágai már csak nem teljesen lombtalanul merednek a levegőbe. A lomb szinesedésének és hullásának processzusa tehát hetekkel megelőzte itt a természetet.

A levélhullás közvetlen okát a nép az őszi dörben s a korai fagyokban keresi, a mi nyilván téves, mert a falomb akkor is lehullana, ha a fagyok elmaradnának. Ellenben tagadhatatlan, hogy az éjjeli fagyok a lombhullást siettetik. Fagyos északokat követő reggeleken, ha a fagyott nedvvel telt levélnyéledényes térfogata a meleg napsugarak behatása alatt megváltozik a levél ezrével hull a fákról. A lombhullás közvetlen oka egy részben fiziológiai, részben mechanikai folyamat. A levélnyel és a galy érinkezésénél ugyanis a nyél szövetségében parafeadényekből szabályszerű válaszfal képződik, melynek hármass feladata van: a

tápláló nedveket elzárják a levéltől, a levélnyel leválását megkönnyíti s végül a galyon a leválás folytán keletkezett sebet mintegy kötéssel látja el, hogy gyógyulását siettesse. A válaszfal szövetségének különbözősége a régebbi szöveteitől górcsú alatt azonnal szembeötlik, de felületes vizsgálódás mellett is szabad szemmel észrevehető, pl. a lógesztenyefánál, hol a lehullt levél nyelének vége dagadt és betegesen világosszínű.

Minden fa- és cserjefaj lombhullásának meg van a szabályszerű ideje, mely az egyes fajokra nézve igen különböző. Nálunk a lombját legelőször hullató fa a hársfa, mint sétatérünk már is ritkult lombbal, vagy teljesen lombtalanul álló hársfái bizonyítják.

Érdekes, hogy a tülevelű fák közt is van egy faj, a vörösfenyő (Pinus Larix), mely tülevelét ősszel a lombfához hasonlóan leveti, télen át csupaszon áll s tavasszal újra felölti zöld tülevelruháját.

Az első fagy rendszerint rohamosan sietteti a lomblevél hullását. A napsugár a leggyengébb fuvalat ezrével sepi a fárol a szines leveleket, sőt verőfényes szélesedés időben lehullnak saját súlyok alatt. A liget talaját egyre növekvő, levélréteg fedi, melyre csakhamar lehull a szemfedő gyanánt az első hó.

A lomblevél befejezte egyéves életének pályafutását.

Tisztelettel értesítik a Debrecen és vidéke t. hölgyközönségét hogy őszi bevásárlási utjokról visszaérkezve

az őszi és téli ujdonságok, női és gyermek felöltők
legdivatosabb és legszebb darabjait szerezte be.

el azt, hogy az 1867. évi XII. törvény-cikk 11. szakaszában bármilyen alluzió volna a nyelvre nézve. A törvényben az egész hadseregről van szó. Az egész hadsereghez tartozik az egész honvédség és népfölkelés is. Ez utóbbiak nyelve pedig törvényben lett meghatározva a nélkül, hogy ez által a felségjog érintve lett volna. A dolog egyszerűen úgy áll, hogy 1867-ben egyáltalában nem intézkedtek ebben a kérdésben. Ennek az is volt a gyakorlati oka, mert akkor csak négy százalék volt a magyar tisztek száma. Mivel Polonyi már részletezte a kormányprogram különböző pontjait, azok közül csak egyre terjeszkedik ki azért, mert Polonyi meg nem említette. Tisza ugyanis kijelentésében, a mikor a közös ügyekről szóló törvényekről szólt, lerontotta a három faktor elméletét, amelyhez ifjabb Andrassy Gyula oly görcsösen ragaszkodott. A helyzet tiszta képének megismertetéséhez hozzátartozik az is, hogy konstatálja, hogy már most a meghatározottabb királyi akarattal állunk szemközt, amely a legnyersebb modorban jutott kifejezésre, mert a hadsereghez intézték. A párt elhatározásában erre figyelemmel kell lenni.

A bécsi lapok egy része még azt is sokallja, a mit a módosított programban kaptunk, másrésze azt állítja, hogy a magyarságnak sikerült letörni a szarvát.

Ime egy-két szemelvény:

A *Neue Freie Presse* szerint egyrészt a módosítások éppen nem jelentéktelenek, másrészt pedig még a módosított program megvalósítása esetén is méltán lehet aggódni a hadsereg közönségéért és egységéért. A kilences bizottság és a szélső baloldal álláspontja között csak csekély a különbség, mert a kilences bizottság is fenntartja azt a jogot, hogy a törvényhozás bármikor elrendelhesse a magyar vezényleti nyelvet. Nincs semmi biztosíték az ellen, hogy a magyar országgyűlés valamikor hasonló presszió alkalmazásával elérje a magyar vezényszót. A király viszont éppen csak annyit ért el, hogy nem kellett megalázkodnia a magyar országgyűlés előtt, s nem kellett másodsorban nyíltan visszavonnia azt, a mit a chlopyi hadiparancsban és a Héderváryhoz intézett kéziratban mondott. A nemzeti aspirációk közül a magyarok megvalósíthatják mindazt, a minek gyakorlati értéke van, s nem mondtak le egyetlen jogukról sem. Ha Tisza programja megvalósul: erős választófal lesz a hadsereg osztrák és magyar része között. Tisza programjával a kiegyezést még nem tépték ketté, de már végét kilyukgatták azon a vonalon, a melyen a jövőben minden különös parlamenti erőlködés nélkül ketté lehet szakítani. A régi ellentét, melyet a múlt században Deák és Kossuth személyesített, újra föléledt; a Deák tradíció tegnap sirba szállott, s ha a magyarok tovább folytatják a harcot: ennek csak az lehet a magyarázata, hogy a Deák-hazományok helyébe végképpen a Kossuth-tradíció lépett.

A *Reichswehr* alig tudja magát tartóztatni a megdöbbenéstől a sok nemzeti vívmány láttára: a kilences bizottság programjának minden egyes pontját jogsérelemnek tartja; szerinte e pontok mindegyike betörés a hadsereg egységébe és az uralkodó jogaiba. — A magyar program olyan, hogy megvalósulása esetén rövid idő múlva el kell következnie a magyar vezényszónak. A mi a felségjogokat illeti: a legújabb

Szél-formula alapján ezentúl már nem is a magyar hadsereget fogják követelni a magyarok, hanem a parlamenti hadsereget s Tisza István gróf tegnapi nyilatkozataival nem a közös hadsereget védelmezte, hanem a magyar hadsereget, melynek királyi hadseregnek kell lennie.

A *Fremdenblatt* szerint a mai szabadelvűpárt álláspontja már nem egyezik az egykori Deák-pártéval. A kilences bizottság programján meglátszik, mennyire erőlködtek azon, hogy a volt nemzeti pártiak megmaradjanak a szabadelvű pártban. A fuzió a volt nemzeti párt szellemét is belevitte — a szabadelvű pártba.

KÖZIGAZGATÁS.

A színházi bizottság ülése.

— okt. 31.

Tegnap délután 5 órakor tartotta meg a színházi bizottság Vecsey Imre v. főjegyző elnöke alatt ülését.

Az ülésen elnökön kívül jelen voltak: Oláh Károly v. tanácsos színházi felügyelő, Dr. Magoss György v. t. főügyész, Szabó Kálmán v. tanácsos, Komlóssy Dezső, Zádor Lajos, Márk Endre, Dr. Fejér Ferenc, Dr. Vargha Elemér polgármesteri titkár, a bizottság jegyzője.

Az ülésen megjelent Makó Lajos a színház igazgatója is.

A szerződött új tagokat elfogadják.

Oláh Károly v. tanácsos színházi felügyelő előadja, hogy a bizottság szeptember havában tartott ülésében azt a határozatot hozta, hogy az újonnan szerződött tagok fölött szereplésük után mond véleményt, hogy azok elfogadhatók e. Egyben akkor felhívta a színház igazgatót, hogy újonnan szerződött tagjait e célból október hónap 15-ikéig szerepeltesse.

Az új tagok szerepeltetése megtörtént s minthogy most már október hó vége van s a mennyiben az igazgató csak november 1-sejéig bonthatja fel a bizottság által esetleg kifogásolt újtag szerződését, kéri a bizottságot, hogy az új tagok felett véleményét nyilvánítsa.

Elő adja, hogy 4 új tag van, és pedig: Arday Ida, Ráthonyi Tilla, Csiki László és Nagy János.

Ő maga részéről Arday Idát és Csiki Lászlót minden tekintetben jóknak, elfogadhatóknak találja. Nagy János eddig keveset szerepelt ugyan, de szerepkörére szintén beválik.

Márk Endre kötelességének tartja megmondani, hogy a 3 új férfi tag ellen semmi kifogása nincs, de kötelessége azt is kijelenteni, hogy Ráthonyi Tilla minden színpadi rátermettség és báj mellett énekes szerepkörének a debreceni színpadon nem felel meg.

Dr. Fejér Ferenc javulást lát a társulat erőinek megválasztásában. Kifogásolja Krémer tulzó karzati hatás vadászatát.

Vecsey Imre Krémert a karzat számára rendezett tulzó játéka miatt szintűgy kifogásolja.

Végül Márk Endre és Vecsey Imre kifogást emelnek a felvonásközök hosszú szünete miatt.

Makó Lajos előadja mindazon elfogadható okokat, melyek miatt eddig a hosszú szünetek előfordultak és igéri, hogy a baj orvoslását töle telhetőleg végleg megszünteti, végül pedig a bizottság egyéb észrevételeire is előadja védelmét.

A bizottság mind a négy újonnan szerződött tagját elfogadta.

Az előadást a közönség zavarja.

Szóba került, hogy a közönség rendszerint nem várja be az előadások végét s azt megelőzőleg a távozás zajos készülődései közepett megzavarja s sokak bosszuságára a darab véghatását elrontja.

Felkéri tehát a bizottság a színház látogató közönséget a lapok útján, hogy az előadásokat végig is türelemmel bevárni sziveskedjenek.

Gyermekelőadások, a vasárnapi bérlet.

Oláh Károly előterjeszti, hogy a közönség kívánsága, hogy vasárnap délután gyermek előadásokat tartsanak.

Makó Lajos e részben igazolja magát s előterjeszti, hogy 6 ezenkívül még hazafias darabokat is előadatott s fog is vasárnap délutánonként előadni. De arról sem tehet, hogy a közönségnek ezeken kívül még vasárnap délután is más igényei is vannak.

A Makó által kért vasárnapi bérletes előadások megadása felett nagyobb vita folyt le. Hozzá szólottak ehhez Oláh Károly, Komlóssy Dezső, dr. Fejér Ferenc, Márk Endre, Vecsey Zoltán és Zádor Lajos.

Végül is hosszas vita után szavazat többséggel elhatározták, hogy a bizottság javasolni fogja a tanácsnak, hogy engedje meg Makó színház igazgatónak hogy február 1-től 15 vasárnapi estét az A. B. C. bérlők között megosztva bérletben adjon elő.

Február 1-ig a vasárnapi esték azonban bérlet szünetesek maradjanak.

Mikor kezdődjék az előadás.

Felolvasták Püspök-Ladány közönségének kérelmét, melyben a színházi előadások megkezdésének idejét 7 órára kéri kitűzni.

Dr. Fejér Ferenc e változtatásnak ellene szól, mert az csak a környék vendéglőseinek az érdeke.

Zádor Lajos mellette szólal fel.

Oláh K. e tárgyban halasztási indítványt tesz, de a bizottság sürgetésére Vecsey elnök határozathozatalra tüzi ki a kérdést.

A bizottság ez után Oláh Károly színház felügyelő indítványára szótöbbséggel elhatározza, hogy a színház előadások megkezdésének idejét március hó 1-éig esti 7, azontul esti fél 8 órára rendelje el a tanács.

A 11. sz. páholy törzskönyvezése.

A színházi bizottság legutóbbi ülésén a 11. sz. páholyt Arday Jenő nevére leendő törzskönyvelését határozta el.

A tanács erre tudatja a bizottsággal hogy csak véleményezési joga van, de a rendelkezési jog a tanácsé.

Arday Jenőnek a páholyt ezen időnyre meghagyja, de a törzskönyvelés eldöntésének jogát további rendelkezéséül fentartja a tanács magának.

A bizottság erre kimondja, hogy javasolja miszerint a páholy a tanács rendelkezése alapján Arday Jenőre törzskönyveltessék.

Léghuzás a színházban.

Dr. Fejér Ferenc felszólal, hogy a színház első soraiban nagy a léghuzam, kéri annak orvoslását.

Oláh Károly előterjeszti hogy annak megszüntetése érdekében 6 minden lehetőt megtett. A bizottság tudomásul vette.

Ezzel az ülés esti fél 7 órakor véget ért.

× **A legjobb jegyzők.** A belügyminiszter az egész országban összeírta azokat a jegyzőjelölteket, kik az 1902-3 évben kitüntetéssel végezték a tanfolyamot, mert ezeket a választásoknál első sorban fogja jelölni.

EGYHAZ és ISKOLA.

A reformáció ünnepe.

— okt. 31.

Ma ünnepli a református világ a reformáció emléknapját.

E napot a debreceni ev. ref. egyház a következőkben ünnepli:

Reggel 9 órakor Debrecen mind-egyik református templomában megkondulnak a harangok. Ugyanakkor a nagy templomban istentisztelet lesz, melyen *Kecskeméthy Lajos* főiskolai tanár megnyitó imája után *Erős Lajos* teológiai tanár mond egyházi beszédet, mit a főiskolai énekkar éneke követ.

Az istentisztelet után, melyen a közönségen kívül a főiskola teljes tanári kara és az ifjuság vesz részt, az ünneplő közönség az Emlékkertbe vonul a gályarabok emlékoszlopához. Itt a főiskola hittanszaki önképző társulata tart ünnepélyt a következőkkel:

1. A gályarabok éneke. Férfi karra, Mácsaytól. Előadja: a főiskolai énekkar.

2. Özv. Hegyi Mihályné alapítványa kamataiból jutalmazott pályanyertes mű. Irta és előadja: Tóth Sándor hittanhallgató.

3. Az Isten a mi reménységünk... Férfi karra, Mácsaytól. Előadja a főiskolai énekkar.

4. Az emlékoszlop az ev. reform. felsőbb leánynevelő s tanítóképző intézet növendékei nevében megkoszoruzza Szilágyi Vilma.

5. Október 31. Irta: Acsay Lajos. Szavalja; Baróthy István hittanhallgató.

6. XC. Zsoltár. Közének.

Délután 5 órakor ugyancsak a teológusok önképző társulata protestáns estélyt rendez, melyre a jegyek 50 fillérjével *Csáthy Ferenc* könyvkereskedőnél válthatók.

A protestáns estély a főiskola disztermében lesz és műsora a következő:

1. Hit. Bognár Ignác. Éneklő a főiskolai énekkar.

2. A Protestáns Estélyek ez évi szakaszát megnyitja Balogh Ferenc teológiai tanár.

3. Fiamnak. Irta Arany János. Szavalja Dóczy Irén urleány.

4. Okt. 31. Irta és előadja Harsányi Pál senior, a H. Ö. T. elnöke.

5. Ének a virágról. Irta és szavalja Baja Mihály hittanhallgató.

6. 179. dicséret 10. verse. Éneklő a közönség.

Az estély után a hittanhallgatók ismerkedési társasvacsorára gyűlnek össze, melyen résztvesz *Kis Aron* püspök is az egész ev. ref. lelkesíti karral.

Árvák segítése. Az ev. ref. egyház árvaügyi bizottsága ma fejezi be az árvavaleányoknak kézimunkához szükséges anyagok kiosztását. A bizottság 93 leánynak adott pamutot, cérnát, tüket s más efféléket, összesen 180 korona értékben. Az árvalányok az ezekből saját maguk készítette holmikát meg is tartják maguknak. E jótékonyt minden évben megismétlik.

A világ legszebb trónjai.

Első helyen van a perzsa trón. Ez fehér márványból készült és annyi drágakövel van kirakva, hogy néhány nábob vagyonával ér föl az értékük. A trón támláján óriási nagyságu gyémánttükör ragyog, a mely a napot szimbolizálja. A tükörrel szemben egy kockán, melyen drágagyönggyökkel diszitett párna van elhelyezve ül a sah.

Angliában három trón van: egyik Windsorban, a másik a Buckingham-palotában, a harmadik a Saint James-palotában. Viktória a Saint-James-palotában lévő trónt használta. Ez egy emelvényen áll, a melyre három lépcső vezet. A baldachin masszív aranyból való. Az egész trónt koronák és leopárdok ékesítik. A windsori trón bámulatosan kidolgozott elefántesontból készült és tele van értékes kövekkel. Ezt a trónt a travankoreai marahadsa ajándékozta Viktória királynőnek. Windsorban még egy trón van tömör aranyból, kétoldalt egy-egy szafirtól, rubintól és gyémánttól tüdőklő pávával. A támla tetején egy darab smaragdból faragott papagáj van. Ez a trón valamikor a nagymogul volt.

Hollandiában is három trón van: Hágában, Amsterdamban és Loo-várban. Az amsterdami trónt szafírral kirakott arany korona díszíti.

A dán trón Kopenhágában van a Rosenberg-várban. Ez az egyedüli trón, a melynek két ülése van. Narvalagyarból való és az emelvényén három ezüst oroszlan képviseli a királyság címerét.

Az orosz cár legszebb trónja a kreml, a melyet a perzsa sah ajándékozott Alexiz cárnak. A mennyezetet ezen a trónon egy piramisszerű alkotmány helyettesíti, a melyen a cári korona ragyog és a mely négy pilléren nyugszik. Az egész fából való, de aranyal van bevonva és drágakövekkel kirakva.

Az olasz trón pompás szék, semmi egyéb.

A pápai trón masszív aranyból való, kétoldalt két-két szoborral és két ezüst-oroszlanal.

A számi király trónja masszív aranyból való és kétoldalt egy-egy napernyő szegélyezi. A trónteremben kis fák láthatók ezüsttörzsszel és ágakkal, arany levelekkel, smaragd-rubint-virágokkal és gyümölcsesek. Mindegyik fa egy-egy számi államoeskát szimbolizál.

A legnagyobb értékű az a trón, a melyet egykor a nagymogul használt. Ezt körülbelül 100 millió koronára becsülik.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Okt. 31. szombat: *A drótos tót*, daljáték. (C)

Nov. 1. vasárnap; délután: *Dózsa György*, szomorudjáték. — este: *Fifn*, daljáték, először.

— (*A drótos tót*.) Az idei évad eddig legnagyobb sikerű és egyetlen igazán értékes daljáték-ujdonsága, a *Drótos tót* ma este kerül színre hetedszer. A darabot eddig mindig zsufolt ház előtt játszották. A mai előadás iránt is nagy az érdeklődés.

— **Kezdele 7 órakor.** A színházi bizottság tegnapi határozata után valószínű, hogy a színházi előadások legközelebb már félnyolc helyett 7 órakor fognak kezdődni. Ezt a változást azonnal annak idején hírül adjuk. Félreértések kikerülése végett azonban megjegyezzük

hogy egyelőre még a régi rend áll fenn tehát az előadások este fél nyolckor kezdődnek.

H I R E K.

Napló.

Iparmuseum nyitva minden vasárnap és ünnepek Nőegyleti szövő ipar tanműhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délelő, 7—12-ig és délután 2—6-ig.

Okt. 31. Protestáns emlékkünnep a főiskolában és az emlékkertben d. e. 9 ó.

Nov. 1. Csokonai-emléktábla leleplezése d. e. Zion-egylet közgyűlése a Frohnerben. Benedek J. képviselő beszámolója H.-B5 szörményben.

A vidéki kereskedelem veszedelme.

okt. 31.

A vidéki kereskedelem védelmére alkotta a törvényhozás a megrendelések tilalmazásáról szóló törvényt, melyet azonban a fővárosi és osztrák nagykereskedők minden módon kijátszanak.

Legutóbb a divatkereskedők panaszkodnak emiatt s panaszukat a kamara készségesen kezébe vette, a következő körlevelet intézvén a kerület kereskedelmi testületeihez:

A megrendelés-gyűjtési törvény életbeléptetési rendeletének 6. §-a kiveszi a megrendelés-gyűjtési tilalom alól a „házi-ipart”.

E szóba belekapaszkodva egyik fővárosi előkelő divatárú-kereskedő cég bizonyos mennyiségű férfi divatárut helybeli házi varrónőkkel állítat össze, ezt a körülményt a kerületi elöljáróság bizonyítványával igazolja s ekként felszerelt áruminta-gyűjteményével, melyben más egyéb és idegen gyártmányok is foglaltnak, megrendeléseket gyűjt.

Több oldalról vett panasz folytán szükségesnek mutatkozik annak eldöntése hogy vajjon az említett végrehajtási rendeletnek mily értelmezés tulajdonítható: t. i. hogy általában a háziipari ckek vétessenek-e ki a tilalom alól, vagy csak a házi iparosok.

Az előbbi esetben, úgy látszik, a megrendelési tilalom könnyű kijátszásának alkalma teremtetnék meg, melynek előnyeit a nagy cégek, első sorban a fővárosiak élveznék.

Ily körülmények között a kamara a gyakorlati üzletemberek felfogását óhajtja megismerni s ugyanazért azon megkereséssel fordul a t. testülethez, hogy méltóztassék e kérdést a gyakorlati és érdekelt kereskedők bevonásával tanácskozás tárgyává tenni s méltóztassék arra nézve véleményt formálni, vajjon melyik magyarázat állana a kereskedelemnek inkább érdekében,

az-e, ha a megrendelési tilalom függesztése általában a háziiparra, tehát az azzal kereskedőkre is általánosan érvénybe jönne, vagy az, ha a tilalom függesztése csak magukra a háziiparosokra tersesztetnék ki.

* **Istentisztelet.** Az ágost. hitv. evang. templomban d. e. 10 órakor a reformáció emlékére tartandó istentiszteleti szent beszédet. Máté Károly segédlelkész tartja.

* **Zelenka Pál püspök gyászja.** Zelenka Pál tiszakerületi evang. püspök neje hosszas szenvedés után tegnap meg-

halt Miskolcon. Temetése ma szombaton d. u. 3 órakor lesz. Ezen temetésre Materny Lajos főesperes a reggeli vonattal Miskolcra utazott.

* **A kamara szervezeti és egyéb szabályzatai.** A debreceni keresk. és iparkamara vezetősége és egész tisztikara az újjászervezés óta rendkívüli munkásságot fejtenek ki oly irányban, hogy a kamarai belső szervezete minden alkatrésze kiépüljön és életteli módon kidomborodjék. A vezetőség először a belső munkálatok gépezetét szervezte, az ügykezelést, pénztárat, illeték munkakört, majd az ipari kataszter berendezésére, a nyilvántartásokra s legutóbb a könyvtárra került a sor. Ez által a kamarai működés, minden szerve visszanyerte életképessége rendjét s immár arra kerülhetett a sor, hogy a kamarai munkásság belső rendje is szabályoztassék. A titkár most készült el azokkal a szabályzatokkal, melyek a szervezetét, ügyrendet, a tisztviselők szolgálati és fegyelmi pragmatikáját s a nyugdíjszabályzatot alkotják. E szabályzatokat tegnap este tárgyalta le a kamara elnöksége és külön bizottsága s lényegtelen módosításokkal helyben hagyta és a legközelebbi közgyűlés elé terjeszteni javasolta. A szabályzatok szilárd és állandó alapra helyezik a kamara egész alkotmányát s gyökerükben megoldják a felmerülő személyi és hatásköri kérdéseket, minden tényező, jogainak s kötelességeinek világos megállapításával.

* **Helytelen címzések.** Mártonfalva község (Szabolcsm.) köriratot bocsátott ki, melyben arról panaszkodik, hogy helytelen címzések folytán, mint pl. M. falva stb. nem kézbesített a posta a címére érkező leveleket, mert vagy Mihályfalvára, vagy más megyei Mártonfalvára szállítják azokat. Hivatalos ügymentében okoz ez sok zűrzavart, ugyanazért arra kéri mindazokat, kik hozzá levelet intéznek, hogy azokat il. címmel lássák el: Előjáróság Mártonfalva (Szabolcs megye.)

* **Karácsonyi iparkiallítás.** Megintuk, hogy az ipartestület ez évben is rendez iparkiallítást s ezzel kapcsolatban vásárt. A kiállítás december 13-án délelőtt 10 órakor nyílik meg és 24-én délután 5 órakor zárul be. A bejelentések és bemutatások határnapja november 20., a kiállítandó tárgyak beszállításának határideje pedig december 11. esti 5 óra. A kiállítás bíráló bizottsága öt tagból fog állni. Lesz 1 arany, 5 ezüst, 10 bronzérem és 10 elismerő oklevél. Ezenkívül Blaskovits Mihály-féle alapítványból egy lakatos segéd részére 1 darab 20 koronás, tanonc részére egy 10 koronás. A kiállítás helye, mint tavaly is, az ipartestület diszterme lesz. A belépési díj 20 fillér, mely egyszersmind sorsjegy is azon tárgyakra nézve, melyeket a rendezőbizottság a kiállításon vásárol.

* **Csapó-kert 1 perc!...** Ez volt eddig a Csapó-kerti lakosok legszebb álma, hogy tájéukon, a hadházi vasutvonal 114. számú űrházánál majd feltételesen megállnak a robogó vonatok s a vonatvezető harsányan kiáltja majd: *Csapó-kert 1 perc!* De bizony csak muló, tűnő álom volt az egész, mert a kereskedelmi miniszter tegnap a városhoz érkezett leiratában a haladni vágyó derék csapó-kerti polgártársainkat, e szerintük jogos kérelmével — elutasította.

* **Öngyilkos szücsmester.** Tegnap reggel Kovács Sándor szücsmester Arany János-utca 39. sz. házban felakasztotta magát. Az öngyilkos szücsmester egyike volt a város legjobb iparosainak, mégis

mióta családját elhagyta, egyre jobban eladósodott. A napokban járt le egy 100 koronás váltója, melyet tegnapelőtt megóvatoltak. Ezen Kovács annyira elkésredett, hogy tegnap hajnalban felakasztotta magát. Mikor korán reggel a házbellek lementek lakásába, teljesen feketébe öltözve ott csüngött a mestergerendán. Értesítették a rendőrséget, honnan Bardóc biztos ment a helyszínre és az öngyilkost kiszállította a kórházba. Kovács hátrahagyott levelében azt írja, hogy a sok adóssága elől ment a halálba. A levélben pontosan megírta tartozásait, de követeléseit is. Az öngyilkost valószínűleg ma temetik.

* **Mézeskalácsosok mozgalma.** Említettük már a mézeskalácsosok azon részének mozgalmát, kiknek állandó árulósátruk kevésbé forgalmas helyen van. Ezek azt kívánták, hogy a helyeiket időközönként kicserélhessék azokkal, kik forgalmasabb helyeken árulnak. Tegnap az ipartestületnél tárgyaltak a mézeskalácsosok Kormos Gyula ipartestületi titkárhelyettes vezetése alatt. A mézeskalácsosok abban állapodtak meg, hogy az árulósátrakat hetenként felváltva fogják használni. Ezzel teljesen befejeződtek a mézeskalácsosok mozgalmái.

* **Az ipartestület zárszámadása.** Az ipartestület múlt évi zárszámadását Gasparik Antal helybeli óras megfellebbezte a miniszterhez, mivel szerinte a zárszámadás hibás. A kereskedelemügyi miniszter erre vonatkozó rendelete most jött le az ipartestülethez. A rendelet a fellebbezést elutasítja és minden részben meghagyja az ipartestület zárszámadását. Ezzel nyert befejezést az az ügy, mely ez év májusában olyan nagy port vert fel a helybeli iparosok között.

* **Halálozások.** Tegnap a következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál: Veres Mihály ev. ref. 14 napos, Malár Dánielné ev. ref. 25 éves, Sümeges József ev. ref. 27 éves, Mózes Mihályné ev. ref. 58 éves, Ganzer Ferenc róm. kath. 24 éves, Román Margit róm. kath. 19 éves, Kovács Sándor ev. ref. 49 éves.

* **A betűs gyerek.** Nagyon szeretheti a kis 4 éves Kovács Pista a betűt. Tegnap szüleinek a Sziv-utca 5. számú lakásából elvitte a Margit nővére könyves táskáját és elindult világgá csak, úgy könnyedén kalap nélkül, de táskájával kezében. Az eltűnt gyermeket a szülei keresték. A rendőrségen is bejelentették az eltűnt kis fiút. Megindították a nyomozást és a gyermeket egy rendőr csakhamar megtalálta az utcasarkon, a mint a könyveket forgatta. A tudományos kis Pistát hazavitték, hol a szülők boldogan fogadták. Otthon a gyermek csak azon pityergett, mert a táskát meg a könyveket elszedték tőle.

* **A szerb királyi pár hagyatéka.** A szerb bíróságok jelenleg Sándor király és Draga királyné hagyatékának rendezésével foglalkoznak. Bár számszerű kimutatás még nincs, annyi már is megállapítható, hogy Sándor király hagyatéka, a mely Draga királynétól elkülönítve kezeltek, aktív és így az osztrák és magyar hitelezők is minden valószínűség szerint teljes kielégítést fognak nyerni.

* **Rövid hírek.** A párbaj ellen. A németországi evang. főzsina a párbajt vétéknek deklarálta és az egyház kötelességévé tette, hogy a keresztény szellem terjesztésével küzdjék ellene. — Egy község pusztulása. Az aradmegyei Korbest e hó 27-én nagy részben az évi ter-

més nagy részével együtt leégett. — **Eső zsák.** A világosi várrom felett e hónap 26-án d. u. 3 órakor hirtelen sötét felhőzet támadt, a mely oriaszi oszlopba verődött s belőle egyenesen leölgő víz-oszlop bukkant elő, amelynek szélessége alig pár méter volt, hossza azonban a felhőtől a földig nyúlt s tisztán látszott, hogy hatalmas oszlopban ömlik alá a víz. Ez az égi tünemény 10—12 percig tartott s aztán véget ért. — **Elsülyedt uszályhajók.** A Dunagőzhajózási Társaság Millenium nevű gőzhajója tegnapelőtt Belgrád alatt tizenkét uszályhajót vontatott. A hajók közül három a Száva hidjához ütdött, mire kettő azonnal elsülyedt, egy pedig súlyosan megsérült. — **Öngyilkos kutya.** Egy aradi kereskedőnek szép kutyája volt. Nem rég a kutya buskomor lett s egyszer csak a napokban, a vasuti töltésre futva, a közelgő vonat előtt az egyik sinre fektette fejét. Mivel fűtyölésre, lármára nem is hederített, a vonatvezető megállította a vonatot s a kutyát elkergette. A mint azonban a vonat megindult, a kutya előugrott s az utolsó kocsikerekei elé vetette magát, a melyek fejét levágták. — **A tüdőgümőkór szeruma.** Marmorek orvostanár, a párisi Pasteur-intézet igazgatója tüdőgümőkór elleni szerumot talált fel, a melylyel már fényes eredménnyel gyógyított. — **Ritka eljegyzés történet a napokban Zentán.** Két iker-testvér, Dér Mihály és Péter az ugyancsak iker-testvér Rudics Teréz és Borbálát eljegyezte. A vőlegények is nagyon hasonlítanak egymáshoz, a menyasszonyokat pedig alig lehet megkülönböztetni egymástól. Még valami tévedések vigjátéka lesz a házasságuk.

x **A tifusz járvány ellen legbiztosabb** ban óvakodhatunk, ha avasujfalusi Oroszlánvizet iszunk. Orvosok bizonyítják, hogy az Oroszlán savanyúvíz minden bacillus tól menten tartja az emberi szervezetet. Az Oroszlánvíz a legolcsóbb savanyúvíz. Egy üveg ára 6 kr. Kapható egyedüli Schwartz-féle dohánytőzsdében Piac-utca 29. a. városházával szemben.

x **Magán-detectiv iroda november 1-én** megnyílik: Mester-utca 12. sz. a.

x **Férfi és női kalapok** készítését, valamint átalakítását a legjobb kivitelben végzi Békés Lajos kalapos műhelye Piac-utca 44. sz. az udvarban.

x **Kisebbszáz udvari lakás** kiadó. Csapó-utca 29. kereszt épületben.

x **Az előkelő férfi világ figyelmébe** ajánljuk *Fekete Jakab kalap és férfi divatára különlegességeinek üzletét, főtér kistemplom mellett kifogástalan szabású férfi ingek.* Nagy választék angol olasz és Pichler féle sport kalapokból valamint feltűnő szép nyakkendő ujdonságok, olcsó szolid szabott árak.

* **Olvasóink figyelmébe** ajánljuk, hogy színehagyott avagy elpiszkolódott ruháikat olcsó árak mellett Konecz Józsefnél festessék és tisztítsassák. Főútlelet Batthányi u. 2. sz. a. Műhely vár u. 7. sz. zenede uorán.

Az Arany Bika kávéházában ma este Magyar testvérek zenekara játszik.

**Magyar királyi államvasutak
Üzletvezetőség Debrecenben.**

25780—1903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak debreceni üzletvezetősége az 1904. és esetleg a következő 1905. és 1906. években szükséges pályafentartási faanyag szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

1904. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiség válik szükségessé:

erdei fenyő deszka	7 köbméter
jegenye fenyő „	135 „
lucz „	4 „
tölgyfa „	1 „
szélmlen. fe. „	151 „
padolat „	0.5 „
emelőfa	242 drb.
metsett erdei f. fa	18 köbméter
„ j. f. fa 12 m. h.-ig	816 köbm.
„ j. f. fa 12 m. felül	2 „
faragott tölgyfa 4 m. h.-ig	218 „
„ „ 7 m. h.-ig	157 „
„ „ 7 m. felül szükség. szer.	„
tölgyfa lécs	6 köbméter
fenyőfa lécs	124 „
kerítés oszlop fenyőfából	500 darab
„ „ tölgyfából	2100 „
jegenye fenyőfa palló	101 köbméter
luc „	3 „
tölgyfa palló 4 m. h.-ig	41 „

„ „ 6 m. h.-ig 19 „
tölgy szálfá 62 „
fenyő 19 „
Az 1904. és esetleg 1905. és 1906. évre szükséges faanyag ugyanazon év április hó 1-ig szállítandók be.

Alulírott üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1904. évre történő megrendelés alkalmával a tájékoztató szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fából 40 százalékkal többet vagy kevesebbet rendelhessen, úgy szintén azt is, hogy az egyes évek folyamán 40 százalék erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig nyújtandók be a debreceni üzletvezetőség I. általános osztályánál.

A bánatpénz pedig, mely a szállítási érték 5 százalékából áll, 1903. évi november 29. évi déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárána.

A pályázati felvételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők, a debreceni üzletvezetőség által díjtalanul is kiszolgáltatnak.

Az 122291—96. sz. általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó 136719—92. sz. különleges szállítási feltételek minden üzletvezetőségnél megtekinthetők és az igazgatóság nyomtatványtárána (Bu-

dapest, Andrásy-ut 73—75. sz.) készpénz fizetés mellett megszerezhetők, előbbi 50 utóbbi 30 fillérért.

Elkészve beadott, vagy táviratilag tett, valamint póttajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Debrecen, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Földbérleti hirdetés.

Vámospécs község négy darab egyenként 350 kataszt. holdat tevő „Nagy Fülöp“ pusztai tagbirtoka, folyó év november hó 4. napjának délelőtti 9 órájkor, a község házána tartandó nyilvános árverésen 1904. évtől kezdődőleg 6 évi időtartamra haszonbérbe fog adatni, holdanként 8 koronával számított kikiáltási árban.

A haszonbéri összeg negyedévenként előre fizetendő, a bánatpénz — mely a kikiáltási ár 10%-ka — az utolsó negyedévi fizetésbe fog kamattal betudatni.

Az adó, utadó, vízlecsapolási díj a bérbe adó község terhe.

Az árverés egyéb feltételei a községházánál megtekinthetők.

Előjáróság

**Legkedveltebb, legtökéletesebb
arctisztító és szépitő szerek:**

AKÁCIA

KRIEGER-féle
-CRÈME 2 kor.
-PUDER 1 „
-SZAPPAN 1 „

KORONA GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, CALVIN-TÉR
Törvényszék előtt.

**ELSŐ MAGYAR
GÉPGYÁR**
részvénytársulat
Budapest, VI. Váci-ut 19.

2500 gőzcséplő-
késlet és
különb. kisebb g. gép üzemben.

Malomberendezésekre
KÜLÖN SZAKOSZTÁLY.
Kivánatra árjegyzéket ingyen és
bérmentve küld.

CSÁSZÁRFÜRDŐ
téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.

Elsőrangú kénes hévízzel gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel,
legmodernebb iszapfürdőkkel,
pompás ásványvíz-uzodákkal,
kő- és kádfürdőkkel.
200 kényelmes lakoszobával.
Prospektus kivánatra ingyen
és bérmentve.

KATZER
szücsmester,
udvari szállító
Budapest, VI., Ó-utca 44.

Szörmeáru az egész
világon elterjedtek és
elsőrangúak.

GUMMI
és
HALHÓLYAG
tucattja 2, 4, 6, 8, 10 kor. és
feljebb, a világ legjobbjai, titok-
tartás mellett, utánvétellel, vagy
a pénz előzetes beküldése után

küldi a szakma
legelő rangja
czége:
REIF J.
specialista. Bécs,
Brandlstraße 3.
Árjegyzék
ingyen.

BUTOR.
NEMES és LENGYEL
BUDAPEST.
IV., Kevekeresztény-utca 6. sz.

ZIMEK bármely országból és
szakmából, ajánlatok szét-
küldése és ül. összeköttetések le-
tesítése céljából (póstadíj jótállásával)

ROSENZWEIG JÓZSEF és FIAI
Nemzetközi Czimirodájában
Budapest, V., Nádor-utca 13. sz.
Prospektus ingyen és bérmentve.

OSAN
A torok, tüdő,
száj és fogak
legjobb védője az
Fülfülme az eddig ismert összes fogszorékat.
OSAN-szájviz-szencencia 88 kr., OSAN-fogpor 44 kr.

Czerny-féle keleti
ROZSATEJ a legjobb és legkedveltebb
szépitő-szer
üvege 1 frt. Ehhez
balzsamszappan 30 kr.

Fritsch Ferd.-féle Napraforgó-szappan 50 és 35 kr.
a legjobb és legégszesegebb
hajfestő-szer sötétszőke,
barna és fekete. Ára frt 2.50

Prospektus ingyen és bérmentve küld:
Czerny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstr. 6.
Külföldre London, Páris, Brüsszel, Konstantinápoly stb.
Raktáron gyógyszertárakban, illatszertárakban stb.

RÖSER
TANINTÉZET
Budapest, VI., Aradi-utca 10.
ALAPITTATOTT 1853.

Nyilvános polgári iskola 10-14 éves
ifjak részére. — Felsőbb kereskedelmi
iskola 14-18 éves ifjak részére. —
Nemzeti internátus benulakó növendékek
részére. Bizonyítványok Államnévnyen-
sek és az egyévi önköltségre jog-
sítanak. — Bővebb felvilágosítást
ingyen ad

Röser János, igazgató.

SZÖRVEZTŐ
néhány ezer hektárral rendelkező és ország-
közeli a szőlő-ültetvényekkel. Így üvege 8 kr.
Főraktár: Dr Kovács Erőd
Budapest, Győr-utca 17. sz.
Megjelent „Teltető-ültek” lapján.

**MI helybeliek BUDAPESTEN a
NEW-YORK
KÁVÉHÁZBAN**
(Erzsébet-körút 8-11. szám)
találkozunk.

SANTA EGGER
Fiatal embereknek orvosilag ajánlott szer. Ára 3 korona.
NÁDOR GYÓGYSZERTÁR, Budapest, VI., Váci-körút 17.

**A KISBIRTOKOSOK
ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETE**
BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2

300 koronától kezdve ad törlesztéses zálog-
level-kölcsönöket, melyek után

teljes készpénzzel:	2 1/2-3% levonással:
50 évre a tőke évi 5.70%-a	50 évre a tőke évi 5.20%-a
33 1/2 „ „ 6.50%-a	34 „ „ 6. „-a
22 „ „ 8. „-a	25 „ „ 7. „-a
15 „ „ 9.80%-a	15 „ „ 9.40%-a

fizetendő járadékul a törlesztéssel együtt
Bővebb felvilágosítást
az intézet díjmentesen ad.

LEOPOLD GYULA
Saját érdekében hirdessen
hirdetési iradók által
Budapest, VII., Erzsébet-körút 54

LE DÉLICE
Vergé CIGARETTAPAPIR
Vergé SZIVARKANÖVELY
MINDENÜTT KAPHATÓ.